

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ДИФЕРЕНЦІЙНА ПСИХОЛОГІЯ»

Ступінь вищої освіти - Магістр
Спеціальність **053 Психологія**
Освітня програма «Психологія»
Рік навчання I , семестр I
Форма здобуття вищої освіти денна
Кількість кредитів ЄКТС 5
Мова викладання українська
 Мирослава САДОВА

Лектор навчальної
дисципліни
Контактна
інформація лектора
(e-mail)

Sadova83@ukr.net

URL ЕНК на
навчальному порталі
НУБіП України

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4623>

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Диференційна психологія» є обов'язковою в ОП «Психологія». Вона сприяє систематизації знань про індивідуальні, типологічні та групові психологічні відмінності людей, підґрунтя їх формування, структуру і способи прояву; підвищенню психологічної культури магістрантів, ознайомлення їх з різними методами діагностики психологічних відмінностей індивідів. Дисципліна забезпечує розуміння основних експериментальних моделей досліджень у зазначеній галузі психології, причин і закономірностей виникнення та формування індивідуальних психологічних особливостей. Вона розвиває вміння планувати та проводити психодіагностичне дослідження/обстеження, спрямоване на виявлення індивідуальних відмінностей.

Компетентності навчальної дисципліни:

Загальні компетентності (ЗК):

- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК1).
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність) (ЗК3)
- Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми (ЗК4).
- Цінування та повага різноманітності та мультикультурності (ЗК5).
- Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів) (ЗК 6).
- Здатність діяти соціально відповідально та свідомо (ЗК7).
- Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети (ЗК9).
- Здатність спілкуватися іноземною мовою (ЗК10).

Спеціальні компетентності (СК):

- Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та/або практики (СК1).

- Здатність обирати і застосовувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності (СК3).
- Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік (СК4).
- Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології (СК5).
- Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах (СК6).
- Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності (СК7).
- Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях (СК10).

Програмні результати навчання:

- Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ПРН 1).
- Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів (ПРН 2).
- Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість (ПРН 5).
- Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість (ПРН 6).
- Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях, у тому числі іноземною мовою (ПРН 7).
- Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності (ПРН 10).
- Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності, оцінювати їх ефективність (ПРН 11).

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Год (лекції/ практичні / самостійн а робота)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
1 семестр				
Модуль 1. Теоретичні засади диференційної психології				

Тема 1. Історія становлення диференційної психології	2/2/4	Знання етапів розвитку диференційної психології. Розуміння взаємодії наукових парадигм, передумов оформлення диференціальної психології в окрему галузь науки.	Аналіз основних історичних етапів розвитку диференційної психології	Оцінювання участі в дискусії 5 б.
			Підготовка презентації на одну з тем: «Відомі вітчизняні вчені у галузі диференційної психології» або «Відомі зарубіжні вчені у галузі диференційної психології»	Перевірка виконання завдання на E-learn 5 б.
Тема 2. Місце диференціальної психології в структурі сучасного психологічного знання і її предмет	2/2/6	Знання предмета, цілей, основних завдань диференційної психології, її зв'язку з іншими галузями психологічного вчення. Розуміння актуальних проблем диференційної	Аналіз методів диференційної психології. Добір методів для дослідження в галузі диференційної психології	Оцінювання участі в дискусії, виконання практичних завдань 5 б.

		психології, ролі диференційно-психологічних досліджень у професійній діяльності психологів. Уміння добирати методи для досліджень у галузі диференційної психології.	Аналіз застосованих методів в експериментальних дослідженнях	Перевірка виконання завдання на E-learn 5 б.
Тема 3. Методологія диференційної психології	2/2/6	Знання підходів у дослідженнях психологічних характеристик особистості. Розуміння основних концептуальних положень наукових досліджень у галузі диференційної психології	Аналіз основних методологічних підходів у дослідженнях відомих психологів минулої сучасності	Оцінювання участі в дискусії 5 б.
			Підготовка описів видатних досліджень диференційної психології	Перевірка виконання завдання на E-learn 5 б.
Тема 4. Джерела індивідуальних відмінностей. Інтегральна індивідуальність і її структура	2/2/6	Знання сутності біогенетичної, соціогенетичної, двофакторної теорії, культурно-історичної концепції Л. С. Виготського. Розуміння структури індивідуальності за різними науковими підходами	Порівняльний аналіз різних концепцій індивідуальності	Оцінювання участі в дискусії 5 б.
			Підготовка презентації на одну з тем: «Концепція індивідуальності у працях вітчизняних учених» або «Концепція індивідуальності у працях	Перевірка виконання завдання на E-learn 5 б.

			зарубіжних учених»	
Тема 5. Дослідження індивідуальних відмінностей в теорії рис	2/2/8	Знання сутності та основних положень теорії рис, концепції Г. Олпорта, Дж. П. Гілфорд а, Р. Б. Кеттелла, Г. Ю. Айзенка, Р. Мейлі, В. А. Ядова; уміння здійснювати психодіагностику індивідуальних особливостей особистості	Аналіз індивідуальної поведінки особистості в ситуаціях соціальної взаємодії	Оцінювання участі в дискусії 5 б.
			Самодіагностика індивідуальних психологічних рис	Перевірка виконання завдання на E-learn 5 б.
Тема 6. Диференційно-психологічний підхід до вивчення когнітивної сфери	2/2/8	Знання індивідуальних відмінностей пізнавальної сфери особистості, когнітивних стилів. Уміння вирізняти основні параметри когнітивного стилю (диференційованість поля, тип реагування, стиль концептуалізації), вирізняти когнітивний стиль від здібностей	Дослідження когнітивного стилю особистості	Оцінювання участі в дискусії, виконання практичних завдань 5 б.
			Самодіагностика когнітивного стилю «вузький – широкий діапазон еквівалентності»	Перевірка виконання завдання на E-learn 5 б.

Тема 7. Структура властивостей темпераменту і диспозиційних властивостей особистості	2/2/8	Знання індивідуальних відмінностей психічних процесів, властивості нервової системи та її зв'язку з темпераментом. Розуміння сутності функціональної асиметрії та спеціалізації півкуль головного мозку	Аналіз структури темпераменту та диспозиційних властивостей особистості	Оцінювання компетентності в розв'язуванні задач із теми 5 б.
			Самодіагностика властивостей темпераменту	Перевірка виконання завдання на E-learn 5 б.
Проміжний контроль	1	Узагальнення набутих знань та умінь.	Виконати тест	Перевірка виконання тестів на ЕНК 30 балів
Модуль 2. Принципи диференційно-психологічних досліджень				
Тема 8. Диференційно-психологічні дослідження особистості	2/2/6	Знання сутності понять «особистість», «характер», концепцій характеру, основних параметрів класифікації характеру, типології особистості. Розуміння зв'язку стилю батьківського виховання та акцентуацій характеру.	Аналіз диференційно-психологічних досліджень особистості. Робота з методикою «Сімейна соціограма» (Е. Ейдеміллер, В. Юстицькіс)	Оцінювання участі в дискусії, виконання методики 5 б.
			Самодіагностика типу особистості, рис характеру	Перевірка виконання завдання на E-learn 5 б.

Тема 9-10. Взаємозв'язок між психологічними характеристиками різних сфер особистості	4/4/8	Розуміння співвідношень понять «темперамент», «характер», «стиль діяльності». Знання класифікації стилів діяльності. Уміння пояснювати особливості стилю діяльності залежно від типологічних особливостей ВНД; пояснювати диференційно-психологічні аспекти становлення професіонала	Аналіз проявів індивідуального стилю діяльності людини. Робота з методиками дослідження стилю особистісної поведінки	Оцінювання участі в дискусії, виконання методик 5 б.
			Самодіагностика стилю особистісної поведінки	Перевірка виконання завдання на E-learn 5 б.
Тема 11. Цілісний аналіз індивідуальності	2/2/6	Знання сутності понять «самосвідомість», «Я-концепція», «самооцінка», типів індивідуальностей. Розуміння зв'язку орієнтації особистості з Я-концепцією. Уміння аналізувати особливості спрямованості індивідуальності, тип життєвого	Формування висновку про індивідуально-психологічні особливості досліджуваного	Оцінювання компетентності у виконанні запропонованих завдань 5 б.
			Опис власного психологічного портрету	Перевірка виконання завдання на E-learn 5 б.

		шляху, життєвої стратегії, життєвої позиції		
Тема 12. Психологія статевих відмінностей	2/2/6	Розуміння значення статєвої ідентичності в процесі розвитку індивідуальнос ті. Знання еволюційної теорії статі В. Геодакяна. Уміння аналізувати поведінкові програми, зумовлені андрогенетичн им контролем поведінки	Аналіз відмінностей в емоційній сфері чоловіків і жінок, відмінності у їх здібностях, соціальной активності	Оцінювання участі в дискусії 5 б.
			Створення порівняльної таблиці на тему «Особливості спілкування чоловіків і жінок»	Перевірка виконання завдання на E-learn 5 б.
Тема 13. Психофізіологіч ні основи індивідуальних відмінностей	2/2/6	Розуміння сутності конституційної основи, зв'язку між фізичними та психічними властивостями людини з точки зору конституції. Знання характеристик окремих конституцій людини. Уміння визначати роль властивостей нервової системи в різних аспектах	Аналіз методики діагностики властивостей нервової системи Я. Стреляу, завдання на інтерпретацію результатів, отриманих за цією методикою	Оцінювання участі в дискусії 5 б.
			Самодіагностика властивостей нервової системи	Перевірка виконання завдання на E-learn 5 б.

		людської поведінки		
Тема 14. Формування індивідуальних особливостей в процесі розвитку	2/2/6	Розуміння сутності особливостей вікового розвитку психіки. Знання біосоціального, хронологічного, структурно-динамічного й каузального аспектів розвитку психіки. Уміння застосовувати лонгітюдний метод та метод поперечних зрізів для аналізу індивідуальних відмінностей	Аналіз переваг і недоліків лонгітюдного, методу поперечних зрізів, та порівняльно-вікового методу	Оцінювання компетентності в розв'язуванні задач 5 б.
			Завдання на розвиток вміння аналізу діапазону індивідуальних відмінностей	Перевірка виконання завдання на E-learn 5 б.
Тема 15. Роль соціальних чинників у формуванні індивідуальних відмінностей	2/2/6	Розуміння ролі соціокультурних чинників у формуванні індивідуальних відмінностей. Знання специфіки кроскультурних досліджень, основних підходів до їх проведення. Уміння пояснювати вплив етнічної самосвідомості на становлення	Аналіз впливу етнокультурного чинника на індивідуальні відмінності, вплив сім'ї на формування індивідуальності	Оцінювання компетентності в розв'язуванні задач 5 б.
			Аналіз соціокультурних чинників формування індивідуальності	Перевірка виконання завдання на E-learn 5 б.

		індивідуальності		
Проміжний контроль	1	Узагальнення набутих знань та умінь.	Виконати тест	Перевірка виконання тестів на ЕНК 30 балів
Всього за 1 семестр				70
Екзамен		Розуміння психології індивідуальних відмінностей	Виконати тест, пройти усну співбесіду за відкритими питаннями тесту.	30
Всього за курс				100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	<p>Відтермінування здачі завдань самостійної роботи, практичних занять у випадках хвороби чи якоїсь іншої вагомої для студента причини може бути дозволене за умови надання необхідної документації.</p> <p>Відтермінування здачі екзамену може бути дозволене у випадку за умови погодження з деканатом.</p> <p>Проведення навчальних занять, терміни та умови виконання навчальних завдань можуть бути адаптовані до запитів студентів із документально підтвердженими особливими потребами. Відповідальністю студента залишається вчасне надання таких документів.</p>
Політика щодо академічної доброчесності:	<p>Вступаючи на цей курс, студенти повинні дотримуватися норм поведінки, прописаних у Положенні про академічну доброчесність у Національному університеті біоресурсів і природокористування України (https://nubip.edu.ua/node/12654).</p> <p>Ви повинні знати та дотримуватись академічної доброчесності з усіх питань цього курсу. Порушення академічної доброчесності тягне за собою академічну відповідальність.</p>
Політика щодо відвідування:	<p>Відвідування лекцій та практичних занять з курсу є обов'язковим, воно забезпечує краще розуміння матеріалу, дає можливість простежити зв'язок між теоретичною інформацією та її прикладним аспектом, сформуванню системи знань та ґрунтовно підготуватись до екзамену.</p>

	За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету).
--	---

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Рейтинг здобувача вищої освіти, тбали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Рекомендовані інформаційні ресурси

Основна

1. Диференційна психологія; за заг. ред. академіка С. Д. Максименка. Підручник. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2013. 600 с.
2. Палій А. А. Диференціальна психологія: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2010. 432 с.
3. Романевська Л. І., Подкоритова Л. О. Диференціальна психологія. Львів: Новий Світ, 2011. 236 с.
4. Мазяр О. В. Диференціальна психологія: модульний курс: навчальний посібник. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2017. 284 с.

Допоміжна

1. Cooper, C. (1997). Individual differences. Oxford, England: Oxford Univeristy Press
2. Gruszka, A., Matthews, G. & B. Szymura (Eds.), (2010). Handbook of individual differences in cognition: Attention, memory and executive control, Springer.
3. Eysenck, M. W. (1994). Individual differences: normal and abnormal. Hove, England: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
4. Leary, M. & Hoyle, R. H., Eds., (2009). Handbook of individual differences in social behavior. New York, N.Y.: Guilford Press.
5. Lynn C. Ourth. Differential Psychology: A Study of Individual Differences Kendall Hunt Publishing, 2002. 258 p.
6. Pervin, L. A. & John, O. P. (Eds.), (1999). Handbook of personality: Theory and research (2nd ed.) (p. 139-153). New York, NY: Guilford Press.

Інформаційні ресурси

1. Марютина Т.М. Дифференциальная психология. Ч. I: URL: <https://ozon-st.cdn.genix.net/multimedia/1021489391.pdf> (дата звернення 10.05.2023).
3. Мощенко А. Дифференциальная психология. Лекция 6. Исследование индивидуальных различий в процессе развития. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=vwsq3o15BFY> (дата звернення 18.05.2022).

Навчально-методичне забезпечення

1. Садова М.А. Диференційна психологія: ЕНК [для студентів спеціальності

- «Психологія»]. К.: НУБіП, 2020. URL:
<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4623>
2. Конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді URL:
<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4623>);
3. Садова М.А. Навчально-методичний посібник “Диференційна психологія”.
Видавництво “Букаєв О.С.” Одеса. 2020 р. 180 с.